

**Вищий навчальний приватний заклад
«Дніпровський гуманітарний університет»**

**Актуальні проблеми напрямків
психологічної роботи в закладах
вищої освіти**

**Матеріали
Всеукраїнського круглого столу
м. Дніпро, 16 червня 2021 року**

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КРУГЛОГО СТОЛУ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАПРЯМКІВ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»**

16 червня 2021 року

**Дніпро
2021**

УДК 759.9:378 (477)

А 48

*Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу
«Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 11 від 24 червня 2021 р.)*

Матеріали Всеукраїнського круглого столу «Актуальні проблеми напрямків психологічної роботи в закладах вищої освіти» (16 червня 2021 року, Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»): збірник доповідей та тез. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2021. 112 с.

(в авторській редакції)

Вміщено матеріали Всеукраїнського круглого столу, в якому взяли участь керівники психологічних служб, професорсько-викладацький склад закладів вищої освіти, психологи, студентська молодь таких міст України, як: Дніпро, Кам'янське, Київ, Мелітополь, Миколаїв, Полтава, Суми, Тернопіль, Хмельницький, Чернівці представники керівних установ Дніпропетровської області, Українського НМЦ практичної психології і соціальної роботи НАПН України та ГО «Асоціація психологів вищої школи України» та інші. Тематика статей охоплює актуальні питання роботи психологічної служби в закладах вищої освіти тощо.

Матеріали форуму можуть бути використані у практичній діяльності фахівців вказаних напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів вищої освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Кириченко Олег Вікторович – доктор юридичних наук, доцент, ректор Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Алфьорова Тетяна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, проректор з навчальної та наукової роботи Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Пріснякова Людмила Макарівна – завідувач кафедри психології Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет», кандидат психологічних наук, доцент

Корсунська Вікторія Валентинівна – старший викладач факультету права та психології Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет», практичний психолог

(Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»)

© Автори, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	7
Гарець Н. О. Проблеми адаптації здобувачів першого курсу до умов навчання в ЗВО	7
Корсунська В. В. Аналіз саморефлексії першокурсника в освітньому процесі	10
Косенко І. В., Бойчук О. С. Психологічні особливості адаптації до навчального процесу першокурсників університету в умовах пандемії	15
Милокост О. В. Збереження соціальної ідентичності в студентській спільноті за умов змішаної форми навчання	20
Охотник Я. С. Вплив дистанційного навчання на якість освіти	23
Плаксієнко І. Л., Овсієнко Ю. І. Психологічні аспекти організації навчального процесу з використанням дистанційних освітніх технологій	27
Поліщук Д. О. Про актуальність впливу рекламних образів на психіку людини та залежність створення реклами від типів темпераменту	31
Тішкіна Н. М. Психологічні аспекти дистанційного вивчення дисциплін біологічного напрямку	35
Шевченко С. В. Оптимізація процесу адаптації здобувачів до освітньої діяльності в нових умовах сьогодення	38
ПОРУШЕННЯ ІЄРАРХІЇ В СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ – ЗДОБУВАЧ»	44
Єхалова Л. В. Віртуальні антропоніми в сучасній освіті	44
Спіріна І. Д., Коваленко Т. Ю., Фаузі Є. С. Використання кросвордів як актуальної форм розвиваючого навчання в освітньому процесі	50
Спіріна І. Д., Коваленко Т. Ю., Фаузі Є. С. Реалізація компетентнісного підходу при викладанні дисципліни «Медична психологія» з використанням рольових ігор	55
ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД РОБОТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	60
Байдик В. В. Післядипломна освіта для психологів: нові формати навчання і взаємодії	60
Кальченко А. А. Проблема ранньої діагностики обдарованості в сучасній психології	64
Колісник Л. О. Особливості попиту молоді на послуги практичного психолога	68
Лазаренко В. І. Психологічний супровід особистісного та професійного зростання майбутніх фахівців під час навчання в університеті	70
Матвійчук Т. В. Напрямки роботи психологічної роботи ХКТЕІ в умовах дистанційного навчання	78
Надвинична Т. Л. Діяльність психологічної служби університету в	

умовах дистанційного навчання	81
Непрель Г. О. Вплив блогів на психологічне благополуччя юнаків	84
Плаксієнко І. Л. Розвиток мережі психологічної служби вищої школи та проблемні питання в організації її діяльності	88
Поночков Д. О. Дослідження мотивів вступу на психологічний факультет	91
Приснякова Л. М. Проблеми образования в Україні	96
Сахарова К. О. Досвід роботи психологічних служб в закладах вищої освіти м. Дніпро	99
Складановська М. Г. Особливості роботи психологічної служби у технічних ЗВО	105
ПРАКТИЧНИЙ БЛОК	109
Бойчук О. С., Косенко І. В. Психологічні особливості адаптації до навчального процесу першокурсників університету в умовах пандемії	109
Колісник Л. О. Особливості попиту молоді на послуги практичного психолога	109
Москальова А. С. Специфіка діяльності Центру психологічного консультування «ДІАЛОГ» в умовах післядипломної освіти	109
Опанасенко Л. А. Профорієнтаційна діяльність психологічної служби ЗВО: засади системної діяльності	109
Поліщук О. Ю. Вплив крос-форматних форм навчання на особистісний та професійний розвиток студентів (досвід проведення психологічного інтенсиву медико-психологічного центру Буковинського державного медичного університету)	109
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	110

6. Титаренко Т. М. Щастя, здоров'я, благополуччя: досягнення недосяжного. Ракурси психологічного благополуччя особистості: зб. тез доповідей всеукраїнського наук.-практ. семінару «Ракурси психологічного благополуччя особистості», 9 червня 2017 р., Ніжин. Ред. кол.: Титаренко Т.М. (гол. ред.) та ін. Ніжин: НДУ ім. М.Гоголя, 2017. С. 7–12.
7. «Україна майбутнього» з Іриною Людвик. Ютуб гість д. п. н. Макарчук Н. О. Тема: «Психологічне благополуччя».
8. Швалб Ю. М. монографія: Особистісні детермінанти еколого-орієнтованої життєдіяльності / О. Л. Вернік, О. О. Вовчик-Блакитна, О. В. РудоміноДусятська [та ін.]; за ред. Ю. М. Швалба. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 330 с.

Плаксієнко Ірина Леонідівна,

*кандидат хімічних наук, доцент, керівник психологічної служби
Полтавської державної аграрної академії*

РОЗВИТОК МЕРЕЖІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ В ОГАНІЗАЦІЇ ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Психологічна служба вищої школи відносно новий напрям в системі соціально-психологічного забезпечення освітнього процесу в Україні, саме зараз вона інтенсивно розвивається. Так, за статистичними даними на 2020 рік вже більше як в половині з 281 вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації функціонує психологічна служба, або практичний психолог, на яких покладається завдання психологічного супроводу навчально-виховної діяльності закладів вищої освіти та підтримка психічного та фізичного здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

Психологічна служба вишів відрізняється певною специфікою діяльності:

- вища школа потребує фахівців, які володіють навичками роботи з різними категоріями учасників освітнього процесу, чий вік варіюється від 17 до 5 років;
- у ЗВО існують певні особливості психолого-педагогічної діяльності, обумовлені цільовою спрямованістю на професіоналізацію молоді;

- студентство є однією з найбільш уразливих категорій населення нашого суспільства; маргінальність статусу (вже не школярі, але ще не дорослі), матеріальна нестабільність, кризовий етап життя впливають на всю життєдіяльність студентів;

- діяльності психологічної служби у ЗВО відбувається велика частка опосередкованого впливу на студентську молодь завдяки співпраці з кураторами студентських груп, викладачами, деканатами, підрозділами навчально-виховної роботи [2].

Найбільш розвинена мережа психологічної служби в обласних та великих містах, так психологічні служби успішно працюють у більшості ЗВО Києва, Харкова, Дніпра, Одеси та Львову. Такий інтенсивний розвиток мережі ПС обумовлений в першу чергу впровадженням Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти в Україні нової системи акредитації вишів та освітніх професійних програм на основі європейського досвіду рейтингування ЗВО за показниками якості навчання і викладання [3]. При проведенні акредитаційних експертиз експерти НАЗЯВО багато уваги приділяють оцінці організації безпечного освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів (включаючи психічне здоров'я), забезпеченню консультативної та соціальної підтримки здобувачів, впровадженню механізмів врегулювання конфліктних ситуацій та забезпечення прав учасників освітнього процесу [1].

Тож у психологічній службі є можливість стати каталізатором процесу підвищення якості українських закладів вищої освіти внаслідок підвищення внутрішньої культури та поліпшення психологічного мікроклімату у колективах закладів вищої освіти України. Психологічною службою вишів вже накопичений значний позитивний досвід в організації профілактичної, корекційної та просвітницької діяльності, в тому числі й в умовах пандемії та карантинних обмежень. Разом з тим, стає очевидним великий спектр невирішених проблем в організації діяльності психологічної служби вишів. Потребує вдосконалення нормативно-правова база щодо унормування

діяльності практичних психологів системи вищої освіти України. В першу чергу, мається на увазі надзвичайно велика кількість студентів (та й співробітників), що припадає на одного практичного психолога, адже кількість студентів у закладі вищої освіти складає від п'яти тис. осіб. Абсолютно нереальною видається робота психолога з такою кількістю студентів. Серед них завжди є здобувачі, які вимагають кропіткої індивідуальної роботи: це першокурсники, які потребують підтримки в процесі соціально-психологічної адаптації; студенти-сироти; студенти з особливими освітніми потребами, дезадаптовані студенти та ін. Недотримання вищими рекомендованих норм за кількістю співробітників служби в співвідношенні до кількості студентів призводить до спотворення самої ідеї психологічного супроводу, бо психолог не може виконувати свої функціональні обов'язки через перевантаження. В таких умовах діяльність психолога обмежується тільки профілактичною та просвітницькою роботою з підвищення психологічної культури учасників освітнього процесу. Вкрай необхідним представляється виділення закладами коштів для введення до штатного розкладу необхідної кількості практичних психологів та належну оплату їх праці.

Вкрай необхідно законодавчо визначити функціонування ПС ЗВО як окремого самостійного структурного підрозділу з підпорядкуванням безпосередньо ректору. В складі підрозділів управління виховною роботою на практичних психологів покладають організаційні, виховні, соціальні завдання, які не входять до його функціональних обов'язків. Належність ПС до складу інших структурних підрозділів та підпорядкування декану відповідного факультету, проректору з виховної роботи часто розмиває професійні кордони практичного психолога, гальмує розвиток власне психологічної практики. У психологів є своя унікальна професійна ніша, яку не може займати інший фахівець, і ця професійна діяльність психолога в цей час вкрай потрібна як студентами, так і співробітниками вишів. Недостатнім є також організаційне, методичне та матеріально-технічне забезпечення

роботи більшості діючих психологічної служби. Для здійснення практичним психологом різних форм професійної діяльності (проведення тренінгів, консультацій, семінарів-практикумів) безумовно потрібне окреме приміщення з відповідним обладнанням.

Асоціація психологів вищої освіти України крім завдань з координації професійної діяльності психологів ставить також за мету об'єднання зусиль психологів вищів для вирішення нагальних проблем, позиціонування своїх пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази, положення про психологічну службу закладів вищої освіти, професійного стандарту практичного психолога ЗВО.

Список використаних джерел:

1. Квіт С. Нова система акредитації: що чекає на українські університети? Дзеркало Тижня, 16 серпня 2019 р. URL: <https://dt.ua/EDUCATION/nova-sistema-akreditaciyi-320848.html>
2. Плаксієнко І. Л., Шупта І.М., Кочерга А.А. Окремі аспекти організації психологічного супроводу навчально-виховного процесу у вищій школі. Науковий вісник НУБіП України. Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія». К.:ВЦ НУБіП України. 2014. Вип.199, Ч.2. С.233-239.
3. Стратегія Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до 2022 р. URL: <https://naqa.gov.ua/місія-та-стратегія-агентства/>

Поночков Данило Олексійович,
здобувач 3 курсу факультету права та психології ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

Єхалова Людмила Василівна,
науковий керівник: викладач факультету права та безпеки ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВІВ ВСТУПУ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Рано чи пізно на життєвому шляху кожної людини постає питання вибору. Вибір майбутньої професії для сучасного абітурієнта є актуальною